

เทศน์เช้า วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วเนาะ นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น ทำคุณงามความดีเราต้องได้คุณงามความดี แต่เราทำคุณงามความดีของเรา ทำคุณงามความดีของเรา เราก็มีเป้าหมายของเราใช่ไหม ถ้าเป้าหมายของเรา เป้าหมายของโลก โลกกับธรรม เวลาโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ นี้ไง มีลาภเสื่อมลาภ มีชื่อเสียงก็มีคนนินทา เวลาดิฉินนินทามันเสียดแทงในหัวใจของเรา แต่เราทำคุณงามความดีก็ทำคุณงามความดีของเรา ถ้ามีสติปัญญาแล้วทำคุณงามความดีเพื่อคุณงามความดี

คนเราเกิดมานะ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด มันจะต้องชราคร่ำคร่าเป็นธรรมดา ความเจ็บไข้ได้ป่วยนี่เป็นเรื่องธรรมดา ที่นี้ความเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าหัวใจของเรา เรามีคุณธรรมในหัวใจของเรา เราก็เข้าใจเรื่องอย่างนี้ได้ไง แต่ถ้าเราไม่มีคุณธรรมในหัวใจ เวลาคนเจ็บไข้ได้ป่วย เวลาชีวิตต้องพลัดพรากไป คร่ำครวญทั้งนั้นนะ คร่ำครวญทั้งนั้นนะ แต่ถ้าเรามีสติ มีปัญญาของเรา ชีวิตนี้มันต้องชราคร่ำคร่าเป็นธรรมดา เราเกิดมาแล้วชีวิตนี้มีพลัดพรากเป็นเรื่องธรรมดา แต่เรื่องธรรมดา ธรรมดาตั้งแต่ต้น ธรรมดาตั้งแต่ต้นทำสิ่งใดมีสติปัญญา ไม่ต้องไปหลงใหลได้ปลื้มมันจนมากเกินไป เราทำเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย เราทำแค่เพื่อดำรงชีวิตของเรา ถ้าดำรงชีวิตของเรา ในเมื่อมันต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันก็มีบุญกุศลของเราให้มันเกิดแล้วไม่ทุกข์ไม่ยากจนเกินไป

ถ้ามันเกิดมาทุกข์มายาก ทุกข์ยากก็เราทำมา แล้วเราทำมานะ เราก็ขวนขวายของเรา ทำคุณงามความดีของเราเนาะ มันจะเกิดอำนาจวาสนาบารมี คำว่า “บารมีๆ” บารมีคือการกระทำของเรา นั่นนะ คุณสิ เวลาคนทุกข์คนจนเขาขยันหมั่นเพียรของเขา เรายังชมเชยเขาเลย คนนี้ถึงเขาจะเป็นคนทุกข์คนยาก แต่เขาไม่เบียดเบียนใคร เห็นไหม เขายังเข้มแข็งของเขา นี้ไง เพราะเขามีการกระทำ การกระทำมันไม่มีคนเห็น

แต่ถ้าการกระทำของเรา ถ้าเราไม่มีใครเห็น เราก็ทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา
ประโยชน์กับตัวของเรานี้แหละ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ทำคุณงามความ
ดี ทำคุณงามความดี พระพุทธศาสนาสอนอย่างไร สอนให้ทุกคนเป็นคนดี ถ้าเป็นคนดี ดีเพื่อ
ใคร ก็ดีเพื่อตัวเราเองทั้งนั้นนะ ไม่ต้องดีเพื่อใครทั้งสิ้น

ทีนี้พอมันดีไม่ได้ พอดีไม่ได้มันถึงเกิดคนพาล เพราะอะไร “มึงรู้จักไหมว่าพ่อกูชื่ออะไร”
นั่นนะมันจะไปข่มเขา พ่อเอ็งชื่ออะไรเอ็งยังจำไม่ได้เลย มาถามกูได้อย่างไร นี่ไง “พ่อกูชื่ออะไร”
ยังไม่ทำไง โอ๊ย! ถ้าเขารู้จักนะ เขาหลีกทางให้เลย ไม่เหมือนครูบาอาจารย์ของเรา
เวลาครูบาอาจารย์ไปไหนท่านจะไม่ให้ใครรู้จัก แล้วคำว่า “รู้จักๆ” เวลาไม่มีชื่อเสียงไปที่ไหน
เป็นเรื่องดีจะเป็นความจริง เห็นตามข้อเท็จจริงทั้งนั้นนะ ถ้ามีชื่อเสียงขึ้นมา ไปไหนมีแต่คนเขา
ต้อนรับ ผักชีโรยหน้าทั้งนั้น เราอยากเห็นของจริง ไม่ได้เห็นของจริงหรอก ไอ้คนที่เห็นของ
จริงมันได้แต่ของปลอม ไอ้เราคนทุกข์คนจนมันเห็นแต่ของจริงทั้งนั้นนะ ของจริงจากภายนอก
ไง แล้วถ้ามันเป็นภายในละ

นี่ไง เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นดีจะเป็นความจริง
ทั้งนั้นนะ แต่เป็นดีจะเป็นความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติมาได้ข้อเท็จจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า นี่เยี่ยมเลย “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดในหัวใจเรา
ไม่ได้เลย” เราไม่ดำริถึงเจ้า เราดำริถึงคุณงามความดีไง เราไม่ดำริถึงเจ้า เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาวิธีสัตว์ขันธ์สัตว์ อนุปปุพพิทตา เวลาคนเขาทุกข์
เขายากมา เขาทุกข์เขายากมา เขาไม่มีสิ่งใดมาเลย บอกให้เขาเสียสละทาน คนมาด้วยความ
ทุกข์ความยาก หัวใจมีแต่ความแพศยา บอกให้เสียสละทาน แล้วจะเอาอะไรไปเสียสละละ ก็มัน
ทุกข์มันยากมา มากี่เพื่ออยากได้ ก็มันทุกข์มันยากมา ก็ขอใจ ขอให้มันสมความปรารถนาใจ แล้ว
มันจะสมความปรารถนาไหมละ มันไม่สมความปรารถนาเพราะอะไร เพราะหัวใจมันโดนไฟ
เผาเผาอยู่ไง ถ้ามันโดนไฟเผาเผาอยู่ เห็นไหม ให้เสียสละทาน สิ่งที่เราทำนี้ไฟเต็มมือ ให้
วางไว้ วางไว้ การเสียสละนั่นคือการพลิกหัวใจ ถ้ามันพลิกหัวใจของมันได้ มันพลิกหัวใจ มันจะ
รับสิ่งดีงาม จะรับสิ่งดีงาม แต่มันยังเป็นพินเป็นไฟอยู่เลย แล้วก็บอกว่าเอาน้ำชโลมลงมา เอาน้ำ
ชโลมลงมา ยิ่งชโลมลงมา คนไข้ก็เลยตายเลย

ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาให้เสียดละทาน คำว่า “เสียดละ” คือเจตนา คือความดำริความคิดให้มันพลิกแพลง ไม่ใช่ไปจมกับความรู้สึกนึกคิดที่กิเลสมันเอามาแผดเผาอยู่นั้น นี่เวลาแผดเผาขึ้นมาๆ ก็บอกว่าให้เอาออกให้ที ให้เอาออกให้ที แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้เสียดละทาน เสียดละทานคือจิตมันคิด มันต้องมีการกระทำของมัน คุณสิ ร่างกายมันเคลื่อนไหว มันเคลื่อนไหวได้อย่างไร มันเคลื่อนไหวด้วยหัวใจมันสั่งอะไรใหม่ ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว

เวลาร่างกายเป็นบ่าว หัวใจนี่มันอยู่ในร่างกายนี้ เวลาร่างกายนี้ที่มีหัวใจอยู่นี้ แล้วหัวใจที่มันเวียนวายตายเกิดในวิญญูมันเกิดมาด้วยบุญกุศลถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์ไง แล้วมนุษย์ เวลาเรามาตั้งสมาธิภาวนาของเรา เราเอาร่างกายนี้ถวายของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย บุญกิริยาวัตถุ เราไม่อยู่ด้วยความพอใจของกิเลส ไม่ให้มันนอนตีแปลงของมัน เราจะควบคุมของมัน เราควบคุม เห็นไหม มาจากไหน มาจากเจตนา มาจากความเชื่อในพระพุทธศาสนา มาจากความเชื่อในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาจากความเชื่อค้นคว้าหาใจของตน

ถ้าค้นคว้าหาใจของตน ถ้าหาใจเข้านิกพุท หาใจออกนิกโร ถ้ามันสงบระงับเข้ามาได้ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้าจิตมันสงบ มันสงบมาจากไหน คนที่เขาความสุขด้วยอามิส อามิสแสวงหาๆ ถ้ามันได้สมความปรารถนามันก็มีความสุข แล้วความสุขอย่างนี้เติมเข้าไปเถอะ ไม่มีวันเต็ม ไปเที่ยวมารอบโลกให้ ๕ รอบ แต่ถ้าเราพุทโธๆ ไม่ต้องไปไหนเลย สุขได้ สุขที่หัวใจเรานี้แหละ แต่มันหาไม่ได้เพราะอะไรล่ะ เพราะมันตรงข้ามกับโลกใจ มันตรงข้ามกับความพอใจของกิเลสไง กิเลสถ้ามันได้ไปเที่ยวรอบโลกมา ๕ รอบนะ มันมาบอกเลย โอ้โฮ! เห็นมาหมดแล้ว แล้วอย่างไรต่อล่ะ เห็นแล้วทำอย่างไรต่อ ก็รอวันตายไง นั่งคอตกลง แต่ถ้ามันหาใจเข้านิกพุท หาใจออกนิกโร สิ่งทีเวลามันสงบระงับเข้ามา ความสุขที่เกิดจากตัวมันเอง ความสุขที่หัวใจของเรา เห็นไหม

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เราต้องลาจากโลกนี้ไป เวลาครูบาอาจารย์ของเรานะ ลาวิญญู หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเวลาท่านจะนิพพานของท่าน หลวงปู่เสาร์ลาวิญญู ไปดูสิ่งที่เราเคยเข้มงวดกับตัวเราเอง ไปดูสิ่งที่เราเคยทำแล้วได้ผลที่นั่น บ้ายบาย ลาแล้วนะ นี่ลาวิญญู

นี่ก็เหมือนกัน เราต้องจากโลกนี้ไปไง เราไปมา ๕ รอบ ๖ รอบโลก แล้วเราต้องจากมันไปจากมันไป แล้วมีอะไรสิ่งใดคิดหัวใจนั้นไป นี่ไง ชั้น ๕ สัญญา สัญญาอย่างหยาบ สัญญาอย่าง

หยาบคือความรู้เห็นนี้แหละ เวลาที่มันละเอียดลึกซึ้งไปเป็นปฏิจสมุปบาท เป็นไปในหัวใจ ในหัวใจ เวลาบุพเพนิวาสานุสติญาณย้อนอดีตชาติๆ ที่มันสะสมไปๆ นี่เราไปมาแล้ว ๕ รอบโลก แล้วเราก็ต้องบ้ายบายจากโลกนี้ไป แล้วสิ่งที่ตกค้าง ตกค้างอยู่ที่ไหน มันตกค้างอยู่ในภวาสวะ อยู่ในภพนั้นนะ อยู่ในจิตใต้สำนึกนั้นนะ ถ้าจิตใต้สำนึก สิ่งของมันอยู่นั้นนะ แล้วมันได้สิ่งใดมา

แต่ถ้าเราหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ มันไม่ต้องมีภาพ ๕ รอบโลกนั้นอยู่ในหัวใจของเราใจ หัวใจเรามีคุณธรรมใจ สิด สมภาสิ ปัญญาเป็นมรรค สิ่งที่ว่าปมมรรคๆ มรรค ถ้าหัวใจมันเต็มเปี่ยมไปด้วยมรรค ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล หัวใจของเรา นี้เราร่ำรวย คุณสิ หลวงตาท่านชื่นชมหลวงปู่ติ “เศรษฐีธรรมๆ” ถ้าเป็นเศรษฐีธรรม ในหัวใจมันมีศีล มีสมภาสิ มีปัญญา มันมีปัญญาเต็มหัวใจเลย ถ้ามันเต็มหัวใจ มันเต็มหัวใจมันจะเอาอะไรเข้าไปบรจจุในหัวใจนั้น

ไอ้หัวใจมันไม่มีสิ่งใดเลย มีภาพ ๕ รอบโลกนั้น ถ้ามีภาพ ๕ รอบโลก นั้นนะมันไปอยู่นุ่นนะ แล้วไปอยู่นุ่นมันก็ไปติดอยู่นั้นใจ แต่ถ้าเราหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ในหัวใจของเรามันมีแต่มรรคมีแต่ผล มันมีแต่คุณธรรมในหัวใจของเรา นี้ใจ สิ่งที่เป็นจริงๆ เป็นจริงที่นี้ใจ ถ้าเป็นจริงที่นี้ แล้วมันเป็นจริงขึ้นมาแล้วมันเกิดมาจากไหนละ เกิดมาจากคนฉลาด

เราเห็นคุณงามความดี เราทำหน้าที่การงานของเรา เราจะประสบความสำเร็จมากน้อยขนาดไหน ถ้าเราใช้ประโยชน์กับเราแล้ว ใช้ประโยชน์ สุขภาพกาย สุขภาพกายที่เราดำรงชีพอย่างใดให้สุขภาพมันแข็งแรง ถ้าแข็งแรงขึ้นมา ไม่มีสิ่งใดเบียดเบียนตัวเรา สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ได้ ถ้ามันฉลาดนะ สิ่งที่เป็นประโยชน์ได้ เราทำประโยชน์ซะ แล้วทำประโยชน์ สิ่งที่ทำประโยชน์นั้นนะเสริมอำนาจวาสนาบารมีของตน สิ่งที่จะได้มันได้ตรงนั้นใจ

สิ่งที่ว่าปมของเราๆ เก็บไว้ไม่ได้อะไรหรอก ไม่ได้สิ่งใดเลย ถ้าได้ไว้เป็นมรดกตกทอด แล้วมรดกตกทอดขึ้นไป ผู้ที่เขาได้สิ่งนั้นเขามีสติปัญญา เขาจะรักษาสิ่งนั้นได้ ถ้าเขาไม่มีสติปัญญา เขาจะรักษาสิ่งใด แต่ถ้าเขามีสติปัญญาของเขา เขาแสวงหาของเขา เขาทำของเขาได้เอง อันนี้พ่อแม่ชื่นชมมากกว่า เห็นไหม สิ่งที่เราทำประโยชน์ได้ ทำประโยชน์ได้เพื่อหัวใจดวงนี้ใจ

บ้านเรือนใดก็แล้วแต่ ทรัพย์สินสมบัติสิ่งใดที่เราขนออกมาจากบ้านของเรา ขนออกมาจากบ้านของเรา ขนออกมาจากบ้านของเราจะเป็นของเรา

ของที่อยู่ในบ้านเรือนของเรา เวลามันมอดไหม้ไปแล้วจบทั้งนั้นนะ ชีวิตนี้มันต้องมอดไหม้ไป เวลามอดไหม้ไปแล้วมันต้องลาโลกนี้ไป เวลาลาโลกนี้ไป สิ่งทีลาโลกนี้ไปมันก็กองอยู่นี่ไง เพราะมันเป็นสมบัติสาธารณะไง มันไม่ใช่สมบัติของเราไง แต่ถ้าเราได้เสียสละไปแล้ว เราได้ขนออกมาแล้วไง ขนออกมาเพื่อประโยชน์ไปแล้ว สิ่งทีขนออกมา ใครเป็นคนขน จิตนี้เป็นคนขน จิตนี้เป็นคนคิด จิตนี้เป็นคนเจตนา แล้วมันขนออกไปมันทำประโยชน์กับมัน ทำประโยชน์กับมัน สิ่งทีเราเสียสละไปเป็นประโยชน์กับหัวใจดวงนี้ไง ถ้าหัวใจดวงนี้ สิ่งทีทำๆ มันเป็นประโยชน์ตรงนี้ไง ถ้าจิตใจมันดีขึ้น มันเบาบางขึ้น ทีมันละเอียดรอบคอบขึ้น แล้วถ้าจิตทีมันดีขึ้น สิ่งนั้นไม่สนใจเลย สนใจแต่ความรู้สึก ความรู้สึก พลังงานทีมันส่งออกนี่ พุทโธสว่างไสว พุทโธส่องใส มันส่องใสทีไหน มีดบอดไม่รู้จัก รู้จักแต่ส่งออกไปข้างนอก แต่เข้ามาข้างใน มันสว่างไสวทีไหน เวลามันสงบระงับเข้ามา ถ้ามันไม่สว่างไสวโดยภาพทีเห็น มันก็สว่างไสว จากความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกนึกคิดมันปลอดโปร่งไง ความรู้สึกนึกคิดทีมันเบาบางไง ความรู้สึกนึกคิดทีมันนุ่มนวลไง ความนุ่มนวลไง ความนุ่มนวลทีเราจับต้องได้ไง

แล้วว่าจิตมันอยู่ไหน ความคิดมันอยู่ไหน ความคิดเวลามันแผดเผาเพื่อไปกว้านพินกว้านไฟมา มันเผาให้เราร้อนไง แต่พอมันปล่อยวางเป็นสัมมาสมาธิ มันอึดเต็มของมัน มันไม่ต้องไปกว้านสิ่งใดมา มันร่มเย็นของมันอย่างไร นี่ไง เวลามันรู้มันรู้จริงอย่างนี้ นี่ธรรมโอสถ สิ่งทีเป็นสังฆธรรมๆ ธรรมโอสถ แล้วถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญาไป ปัญญาทีมีครูบาอาจารย์ท่านคอยชี้แนะนะ วิปัสสนา วิปัสสนาคือปัญญาการรู้แจ้ง รู้แจ้งในอะไร รู้แจ้งในความไม่รู้ของคุณนั่นแหละ รู้แจ้งความโง่ของคุณนั่นแหละ รู้แจ้งทีว่าไม่รู้ว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์กับไม่เป็นประโยชน์ไง

เราเกิดมามันจริงตามสมมุติณะ เกิดมาเป็นคน เกิดมาเป็นคน สิ่งทีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้คือห้ามทำลายตนเอง ห้ามทำลายสิ่งทีมีชีวิต ศีล ๕ ไม่เบียดเบียนใครทั้งสิ้น แล้วก็ไม่ได้เบียดเบียนตัวเราเองด้วย แล้วไม่ได้เบียดเบียนตัวเราเอง มานั่งสมาธิภาวนามันเบียดเบียนตัวเราเองหรือไม่ เพราะมันทุกข์ทรมานอย่างนี้

อันนี้ไม่ได้เบียดเบียนตัว อันนี้เบียดเบียนกิเลส เบียดเบียนไอ้ชู้เกียจคร้าน เบียดเบียนไอ้ความไม่เอาไหน ถ้าความไม่เอาไหน พอจิตมันสงบแล้วทำไมมันขึ้นบาน ทำไมมันปลอดโปร่ง เวลามันปลอดโปร่งขึ้นมา มันฝึกหัดใช้ปัญญาไป ปัญญาทีมันจะถอดมันจะถอนไง ถอดถอนไอ้ความไม่รู้ในหัวใจของตน ไม่รู้เรื่องอะไร ไม่รู้ว่าเกิดมาจากไหน มาจากไหนมานั่งอยู่ที่นี่ แล้วถ้า

มันสำรอกมันคายไปแล้ว สิ่งของมันสำรอกคายทั้งหมดแล้วมันไม่ไปไหนทั้งสิ้น แล้วไม่ไปไหน
ทั้งสิ้นแล้วไม่ไปแล้วไม่มาด้วย แล้วมันอยู่คงที่ของมันด้วย

แล้วคงที่อย่างไร ถ้าคงที่ก็เป็นอัตตาลี

มันยังมีความสงสัยต่อเนื่องไปตลอด ถ้าสงสัยต่อเนื่องไปตลอด ถ้าเรามีสติมีปัญญา เรามี
สติปัญญา เราทำคุณงามความดีของเรา เราทำคุณงามความดี มาวัดมาวาเสียดละเพื่อนี้ ไกล้วพุทธะ
ชาวพุทธมีรัตนตรัย มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง มีพระพุทธ องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา พอตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วลาวัณณะ ไม่มีอีกแล้ว เวลาแสดง
ธรรมขึ้นมาได้พระอัญญาโกณฑัญญะขึ้นมาเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก นี้พระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์นะ สิ่งทีครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านในใจของท่าน มีหลักมีเกณฑ์ความ
เป็นจริงในใจของท่าน นี้เป็นรัตนตรัยของเรา เราหวังอาศัย หวังพึ่งพา หวังพึ่งพาของเรา เรามา
เสียดละเพื่อประโยชน์กับเรา มาทำประโยชน์กับเรา ทำประโยชน์กับเรา ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อ
ตอกย้ำให้หัวใจมันคิด ให้หัวใจมันจุดประเด็นขึ้นมา ให้มีประเด็นขึ้นมา ให้คิด ให้แยกให้แยะว่า
อะไรเป็นสมบัติเราจริงๆ

เวลาพระ ครูบาอาจารย์ท่านสอนนะ ถ้าพระเราทรงศีลทรงธรรมไม่ได้ ใครจะทรง แล้วมัน
ทรงไว้ที่ไหนล่ะ มันทรงไว้ที่ในหัวใจใจ แล้วหัวใจเรามีอะไรทรง หัวใจเราหาหัวใจเราเจอไหม
ถ้าหัวใจเราไม่เจอ มันจะวางไว้ที่ไหน สิ่งที่มีอยู่ก็มีอยู่แต่พื้นแต่ไฟ แต่พื้นแต่ไฟแล้วทำอย่างไร
ให้มันสงบระงับเข้ามา ทำอย่างไรที่มันจะถอดถอน ทำอย่างไรมันสลัดพื้นไฟนั้นทิ้ง

ความสลัดพื้นไฟนั้นทิ้งมันมีแต่คุณธรรมขึ้นมาในหัวใจนะ นั่นไง ศีลธรรมมันทรงอยู่นั้น
ไง อกุปปธรรมๆ ให้มันทรงอยู่ในหัวใจนั้น ถ้ามันทรงอยู่ในหัวใจนั้น นี้ชาวพุทธแท้ ชาวพุทธจะ
เป็นชาวพุทธที่นี้ ถ้าชาวพุทธที่นี้แล้วมันยังเห็นว่าสิ่งใด เธอจงมองโลกนี้เป็นการว่างเปล่า ๓
โลกธาตุนี้ว่างเปล่า มันเป็นไปโดยธรรมชาติของมัน มันมีเพราะเราไปยึดไปมั่นเท่านั้นนะ ถ้าเรา
มีสติมีปัญญาเท่าทันหัวใจแล้ว ๓ โลกธาตุว่างเปล่า กลับมาถอนอึดตามุทิกัญญู ความรู้ใน ๓
โลกธาตุนั้น จบ พอจบแล้ว นี่ไง พระพุทธศาสนาสอนถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ แล้วสิ้นสุดแห่งทุกข์
มันอยู่ที่ไหนล่ะ มันอยู่ที่ความทุกข์ความยากในใจนี้ ที่ความทุกข์ความยากบีบคั้นนี้ เรามีอยู่
หนทางเดียว ถ้ามีหนทางอื่นที่ดีกว่านี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกแล้ว องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกหนทางเอก หนทางที่เลิศที่สุด

พ่อแม่ทุกคนหวังให้ลูกมีแต่คุณงามความดี พ่อแม่ทุกคนปรารถนาดีกับลูกทั้งนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ นี่ไง วางธรรมและวินัยนี้ไว้ให้เราก้าวเดินๆ แต่เราจะเชื่อมันหรือไม่ เราจะมีอำนาจวาสนาหรือไม่ เราจะทำประสบความสำเร็จหรือไม่ เราก็ขวนขวายของเรา

ชีวิตนี้ต้องมีเป้าหมาย ไม่ปล่อยให้มันเป็นสิ่งไร้สาระ ปล่อยให้มันจืดจาง ชีวิตของเราทุกๆ เรือยังมีหางเสือ ชีวิตเราไม่มีเป้าหมายซะใหม่ ชีวิตเราไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเราเลยหรือ มันต้องมีสิ แต่มีมากน้อยแค่ไหน ใครจะมีสติปัญญา มากน้อยแค่ไหน เขาจะมีประโยชน์กับตัวของเขาเอง เอวัง